

Rešitve

Samostojni delovni zvezek

Radovednih pet

Slovenščina 5
1. del

ROKUS

Klett

Pogovarjamo se

Kako si uredimo zvezek in zapiske v njem?

- c) Da. Z urjenjem pisanja.
- Npr. To je bila duhovita šala. – V devetletni osnovni šoli traja izobraževanje devet let. Ustavil je vaščana in ga vprašal za pot. – Šla sem k zlatarju, da bi vstavil kamenček v prstan.

Dopolni in pomni.

zvezke, naloge/vaje

Kako se učimo?

- Preko čutil: oči, ušes, kože, nosu, jezika ...
- Npr. Učenka tako, da gleda, opazuje, vidi. Rjavolasi učenec tako, da posluša. Svetlolasi učenec pa tako, da izdeluje, preizkusi. učenka – vidni, rjavolasi učenec – slušni, svetlolasi učenec – gibalni

– gleda posnetke	– posluša razlago	– sestavlja in razstavlja
– gleda skice	– posluša posnetke	– lepi
– opazuje slike in fotografije	– pogovarja se	– reže
– riše		– riše
		– dela poskuse
		– uporablja poučne igre
		– izdeluje modele

Dopolni in pomni.

vidi, slušni, gibalni

Kako se pogovarjamo?

- Npr. Kadar se dva pogovarjata, govori eden, drugi posluša; poje pa lahko več ljudi hkrati. Npr. Če si spreten, dober sogovorec, je po navadi takšen tudi tisti, s katerim se pogovarjaš.
- Uraden. Učiteljica je uradna oseba.
- a) Dekleta./Prijateljice./Sošolke.
b) O govornem nastopu.
c) Na šolskem hodniku.
č) Nina./Ena od deklet.
d) Dekleta.
- a) Gospa Marta Pečnik in gospa Rozman.
b) V pisarni gospe Rozman.
c) Potrkala je.
č) Ker je vljudno, spoštljivo.
d) Da.
e) Da.
f) Marta Pečnik, mama Davida.
g) Da. Rozmanova.
h) Da bi se v miru pogovorili.
i) Gospa Rozman. Kako vam lahko pomagam?
j) O Davidovih težavah (zaradi strahu pred spraševanjem in ocenjevanjem).

- a) Tikala. Da. Dekleta so vrstnice in se poznajo.
b) Ne. Učitelj je uradna oseba.
c) Ojla, punce! Živijo!
č) Vikali sta se. Ker nista znanki, tvorita uradni pogovor.
d) Dober dan.
e) Na svidenje.
f) Ker sta pozdrava neuradna, pogovor pa je uraden.
g) Vstali sta in se rokovali.
- neuraden, se poznajo, se tikajo in uporabljajo neuradne pozdrave.
uradnen, se ne poznata, se vikata, predstavili sta se z imenom in s priimkom.
- neuradni, uradni
- a) Npr. Dobro jutro./Dober dan.
b) Npr. Gospod zdravnik/doktor.
c) Npr. Dobro jutro!/Dober dan.
- Z imenom in s priimkom. Ravnatelj je uradna oseba.
- Uraden.

Razmisli in odgovori.

☐	☒
☒	☐
☐	☒
☒	☐
☒	☐
☒	☐

Dopolni in pomni.

uraden, uradnimi

Kako se pogovarjamo po telefonu?

- a) Telefonira.
b) Z odraslo osebo. Po pozdravu, predstavitvi in ogovoru.
c) Ker je vljudno, spoštljivo.

3.

Tina Novak	Tina Novak	Tina
knjižničarka	vrtar/receptor Tinina mami	Nace

- a) S knjižničarko.
b) Dober dan.
c) Tina Novak.
č) Dober dan. Tina.
d) Knjižničarka je Tino tikala, Tina je knjižničarko vikala.
e) O knjigi Matilda.
f) Na svidenje.
- a) V zdravstveni dom.
b) Z vratarjem/receptorjem.
c) Z mamo, doktorico Novakovo.
č) Novakova. Dober dan.
d) Ojla.
e) Mami.
f) Adijo.
- Med vratarjem in Tino je uraden, med Tino in mamo pa neuraden. Vrtar je uradna oseba; mama ni uradna oseba.
- a) Da ga povabi v kino.
b) Ne. Poznata se, sta vrstnika.

11. a, c, č
 b) tikam – vikam
 d) teta Maja – gospa vzgojiteljica/npr. gospa Medica
 e) enako – drugače
12. a) Z ravnateljem.
 b) Da. Ravnatelj je uradna oseba, deček ga vika, ogovor in pozdrav sta uradna.
13. V telefonskem imeniku, na telefonski številki *Informacije*, na spletu ...
 Pokličem 112, 113, 116 111.

Dopolni in pomni.
 imenom, uradni

Kdaj uporabljamo knjižni jezik in kdaj neknjižnega?

2. a) V knjižnem jeziku.
 b) Po domače. Govori tako, kot govorijo prebivalci v njenem kraju.
 Na Krasu.
4. a) V neknjižnem jeziku. Po smislu.
 b) V knjižnem jeziku. Da.
 c) V knjižnem jeziku.
 č) Da. Ker nastopam med poukom, pred javnostjo.
 d) Knjižno. Nastopajo med poukom, pred javnostjo.
 e) V knjižnem jeziku.
 f) Po smislu.
 g) Npr. V šoli, doma pa ob poslušanju in branju pravljič, poslušanju radia, ob gledanju televizije ipd.
5. Ker se v šoli med poukom uporablja knjižni jezik.
6. Štanjel je zelo stara vas. Zgrajen je na hribu in ga je lepo videti že od daleč. Na vrhu hriba je Ledenica, to je staro obzidje iz časov, ko so Turki strašili po naših krajih.
7. a) Da. Ker je za vse Slovence enak.
 b) Da. Ker ima knjižna slovenščina svoje zakonitosti, ki se jih moramo naučiti.
8. a) Necnjižni jezik.
 b) Knjižni jezik.
 c) Knjižni jezik.
 č) Necnjižni jezik.
9. neknjižni, knjižni
10. razred, zgradba, računalnik, balkon, zvezdica, fotografija, izpit
 fejš – postaven, lep, dober; super – izvrstno, odlično; žurka – družabna prireditev, zabava; faca – obraz, prednja stran glave, zanimiv človek; mega – zelo velik, pomemben, odličen; fuzbal – nogomet; bejba – mlada ženska, dekle
12. Primož Trubar.

Razmisli in odgovori.

✓	
✓	
✓	
	✓
✓	
✓	
	✓

Dopolni in pomni.
 neknjižni, knjižni, pišemo

Katere pravopisne priročnike lahko uporabljamo?

1. a) življenjski
 b) knjiga
 c) učitelj
 č) domišljija
 d) grad
 e) veter
 f) kdor
 g) tako imenovani
2. a) Žigov
 b) Mihov
 c) Markov
3. V *Slovenskem pravopisu*.
4. a) sošolca
 b) sošolec, sošolka
 c) sošolčev
 č) zajtrkom
 d) zajtrk
 e) učiteljem
6. a) Pika Nogavička. Z velikima začetnicama. Ker je osebno ime.
 b) Imeti ga za predmet obtožb, šal. Čisto vse je uganil.
7. a) biser, ekologija, metulj, narava, prihodnost, umetnost
 Na prvo črko v besedi.
 b) mak, med, mišica, množica, mož, mrak, muha
 Na drugo črko v besedi.
8. abecedi
9. a) Moja teta Magda in stric Pavle živita v Logatcu.
 b) Ljubljano je letos obiskalo veliko Nemcev in Italijanov.
10. a) manca, italijo – Moja sestrična Manca bo letos avgusta odšla v Italijo na tečaj italijanščine.
 b) kos – Gospod Kos, ali slišite, kako lepo poje kos?
 c) metod – Starejši brat Metod ima v torek izpit iz angleščine.
 č) prošno – Si se naučil napisati prošnjo?

Dopolni in pomni.

pravopisom, velike, narazen, abecedi

Poglej, kaj vse znaš!

zvezke, neknjižni

1. Npr.

gozd	garderoba	ambulantna	cvetličarna
oče	sošolka	zdravnica	prodajalka
sin	sošolec	pacientka	kupec
neuradni	neuradni	uradni	uradni

3.

Živijo! Oj! Dober dan! Dobro jutro!	Dober dan! Dobro jutro!
Adijo! Živijo! Čav! Lahko noč!	Na svidenje! Lahko noč!
teta stric	gospa gospod

4. **č)** Materni jezik.
6. **a)** knjigarni, knjige
b) knjižničar
c) knjižnega
č) knjigi/knjigah
7. neknjižnem
a, prpravla, domač, konc, prnesla, tork, Dans, mamu, ful, velik
ali, pripravila, domače, konca; prinesla, torek, Danes, imamo, zelo, veliko
8. **a)** Kdaj uporabljamo knjižni jezik?
b) Česa navadno ne pišemo?
c) Kaj mu je šlo težko z jezika?
č) Kje se ravnatelj pogovarja z učenci?
d) Kako so petošolci odšli domov?
e) Kdo je začetnik slovenskega knjižnega jezika?
9. Fotografiram že tri leta, vendar to ne pomeni, da sem vsak dan zunaj s fotoaparatom. Ob raznih priložnostih, npr. na porokah, potovanjih, rojstnodnevnih zabavah, vzamem aparat v roke in ga prav nerad izpustim. Izobražujem se predvsem na fotografskem krožku, ki ga na naši šoli vodi prof. Vojko Franetič.

Razmisli in odgovori.

materni, drugi

Raziskujemo svoj jezik

Kako izpolnjujemo in sestavljamo ankete?

1. Ne dobro ne slabo.
3. **a)** Strokovnjaki z Nacionalnega inštituta za javno zdravje.
b) Da bi izvedeli, koliko sadja in zelenjave uživajo anketiranci.
c) Učencem v 2. triletju.
č) Na tri.
d) Z označevanjem (s kljukico ali križcem) in tako, da napiše svoj odgovor.
5. anketa
6. a, b, d
8. **a)** Npr. Ali si vsako jutro umiješ zobe?
b) Npr. Kako pogosto obišeš stare starše?
c) Npr. Zakaj pogosteje ne igraš tenisa?

Dopolni in pomni.

Anketa, odgovor, anketiranih, pisna

Kako prikazujemo rezultate ankete?

3. **a)** 27 učencev. Seštejem števila učencev v preglednici ali drugih prikazih.
b) Največ učencev si želi psa, najmanj pajka.
c) Mačko.
 5. nebesedno, besedno
- Dopolni in pomni.**
nebesedno, preglednici, vrsticami, tortnim

Kaj je naročilnica in čemu jo izpolnimo?

1. Rok je dober matematik, računal je pravilno.
4. naročilnica, dveh, naročilnice
5. **a)** Knjigo Velike selitve.
b) O preseljevanju živali.
c) Svoje ime in priimek, naslov, poštno številko in pošto, telefonsko številko, elektronski naslov in datum.
6. **a)** Ena je redna, druga akcijska.
b) Akcijska.
c) Za 26,60 evra.
7. b, c, č
9. **a)** National Geographic Slovenija, Stegne 9 b, 1000 Ljubljana
b) V petih dneh po prejemu izpolnjene naročilnice.
c) Poštar.
č) Ko mi jo bo poštar izročil./Po povzetju.
d) Založba Rokus Klett.
10. **a)** Da.
b) Ne. Podpisati jo morajo starši oz. skrbniki.
c) Plačilo naročenega v navedenem roku.
11. Velike selitve
Z veliko začetnico, saj je naslov knjige stvarno lastno ime.

Dopolni in pomni.

Naročilnica, podatke

Kaj so glasovi in kaj so črke?

1. PUSTOLOVŠČINA, MATEMATIKA, IZOBRAŽENEC
2. **a)** roža/cvet
b) Iz črk.
c) Roža./Cvet.
č) Iz glasov.
3. **a)** Pet.
b) Pet.
črkami, 25
4. **a)** Štiri.
b) koža, boža, loža, noža, moža ...
c) DA
5. **a)** Gora.
b) Barbara.
7. jezik – 2, malica – 3, Barbara – 3, voda – 2
8. **a)** U-h-o.
b) Trije.
c) Dva.
- 9.

vila	učitelj	republika	klepetalnica
mera	izbira	skladovnica	ladjedelnica
komar	ljubica	preglednica	carinarnica

10. pustolovščina/matematika/izobraženec

- a) Iz petih.
b) Iz 13/10/11 črk.
c) Iz 13/10/11 glasov.
č) p, u, s, t, o, l, o, v, š, č, i, n, a
m, a, t, e, m, a, t, i, k, a
i, z, o, b, r, a, ž, e, n, e, c

11. a) naravoslovje, rana ...
b) veverica, Verica ...
c) pripovedovalec ...
12. a) Npr. šola, roka
b) petelinček, Jesenice
c) po, nad

Dopolni in pomni.

glasove, črkami, abecedi, zlogi, štirje

Kateri vrsti glasov poznamo?

3. l-o-k, m-u-h-a, r-o-k-a-v
l – soglasnik, o – samoglasnik, k – soglasnik
m – soglasnik, u – samoglasnik, h – soglasnik,
a – samoglasnik
r – soglasnik, o – samoglasnik, k – soglasnik,
a – samoglasnik, v – soglasnik
4. i, u, a, o, e
5. Z i, u, a, o, e.
6. a) i, e, e, e, a, o, o, u
b) Osem.
7. upravičeno
a) **upravičeno**
b) **upravičeno**

8.

gozd	gora
most	roka
moka	voda

9.

led	zemlja	megla
seme	vedro	tema
žemlja	veslo	dež

10. Nezložni.

11. a) Da.
b) Izgovarjata se različno: v eni povedi sta e in o široka, v drugi pa ozka.
12. a) NE
b) V besedah *potres, ukrep*.
c) V besedah *potresom, ukrepa*.

Razmisli in odgovori.

samoglasniki, soglasniki

Dopolni in pomni.

samoglasnika, soglasnika, pet, soglasniki,
samoglasnike

Kako delimo domače besede?

1. a
2. Da. Besede so deljene po zlogih.
3. Tako, da upoštevamo določena pravopisna pravila.
5. a) Zmaj. Z Ljubljanskega barja.
b) Ker so tam tla mokra.
c) Ker se radi zadržujejo v vodnem okolju.
č) Najstarejše leseno kolo na svetu in ostanki koliščarskih naselbin./Stari zakladi.

6. a) Nekaj besed je deljenih.

7. a) va-ruh
b) vo-da
c) po-plava/popla-va/pop-lava
č) pti-ca
d) ju-nak
e) tu-lipan/tuli-pan
f) za-klad/zak-lad
g) mo-čvirje/moč-virje/močvir-je/močvi-rje
zlogoma
8. Ne.
9. zlog, uho, Igor, mir, oči, lov
a, c
10. so-nce, naslo-v, velik-an, Pr-imož
son-ce, na-slov/nas-lov, veli-kan/ve-likan, Pri-mož
11. a) pa-stir/pas-tir
b) mi-ška/miš-ka
c) na-selbina/nasel-bina/naselbi-na
č) po-letje/pole-tje/polet-je
d) ba-rje/bar-je
e) ma-tematika/mate-matika/matema-tika/
matemati-ka
12. Ne. S soglasniki *nšč, dst, db, nk* se ne začne nobena beseda, zato teh skupin soglasnikov ne moremo prenesti v novo vrsto. V vrsti ne smemo pustiti ene črke.
13. po-ljubček/pol-jubček/poljub-ček
14. Vse besede so pravilno deljene.
Dopolni in pomni.
črke, vrsto

Kaj so večpomenke in kaj enopomenke?

1. č
2. a) Nebesna telesa.
b) Lik s koničastimi podaljški.
c) Slaven igralec.
č) Morske živali.
d) Okraski zvezdaste oblike.
več pomenov
3. Večpomenska.
4. Npr. Na nogo mu je padel kamen, zato ga boli prst. Mizar je popravil nogo kuhinjske mize. Okrog ušes mi brenči muha. Muha je vrsta vabe, ki jo uporabljajo ribiči pri muharjenju.
5. Kobilica.
Ne.
6. več pomenov, večpomenki
7. Večpomenske. Posamezno besedo lahko uporabimo v več pomenih.
a) Npr. Pozimi nosim kapo, da me ne zebe v ušesa.
b) Npr. Babica je prižgala dišečo svečo.
c) Npr. Umazano posodo sem zložil v pomivalno korito.
č) Npr. Po zabavni predstavi so se igralci na odru večkrat priklonili občinstvu.
d) Npr. Kolobar najlažje narišem s šestilom.
e) Npr. Matevž si je strgal rokav novega puloverja.
8. Npr. Včeraj smo kupili nov koš za smeti. Npr. Tine je vrgel žogo v koš. Npr. Koš z umazanim perilom je poln. Npr. Prsni koš sestavljajo rebra, prsna vretenca in prsnica.

9. a) Enega.
b) Enega.
c) Enega.
enopomenke

10. a) kos
b) Kos
c) kos
č) kos

Večpomenko. Beseda *kos* ima v vsaki povedi drug pomen.

11.

likalnik, ravnatelj, bonton, kirurg, harfa, šestilo, fotosinteza	glava, jezik, maček, list, okno, luč, kolo
--	---

Dopolni in pomni.

večpomenke, enopomenke

Kaj so sopomenke in kaj protipomenke?

- slinar, kapljica, črpalka, gagica, regica/kvakica
- Noč
noč, nasproten
- protipomenki, sopomenki
- a) Sopomenke.
b) **dedi, nono; punca, smrklja, čeča, dečva; špegli**
c) Ne. Beseda ni knjižna.
- a) negativna/nezadostna ocena
b) slovenščina
c) šala/potegavščina
č) otrok
d) zdravnik/doktor
e) hlev
- a) radost – veselja
b) tlak – pritisak
c) moder – Pameten
č) pomlad – vigred
- a) najmlajša – najstarejši
b) vprašala – odgovorila
c) plitvih – globokih
č) nov – starega, pripeljali – odpeljali
- a) priden/ubogljiv
b) prepovedati
c) različen/drugačen
č) pisan/večbarven
d) zaspati
e) redko

9.

priiti – oditi poznno – zgodaj grenek – sladok težek – lahek majhen – velik	gledati – opazovati glasbilo – inštrument ročaj – držaj nikdar – nikoli
---	--

10. a) Ponavlja se beseda *otrok*.
b) Besedo *otrok* izpustim ali jo nadomestim z drugo besedo.
Npr. Mama je pripravila zajtrk in ob pol osmih zbudila otroka. Sin je hitro vstal in se oblekel. Še ves zaspan je sedel za mizo in pojedel zajtrk. Ko je pojedel, je odšel v kopalnico in si umil zobe. Potem je odhitel v svojo sobo, si pripravil zvezke in torbo. Nato se je obul, si optal torbico, se poslovil od mame in odšel v šolo.

11. a) mladenič, deček, poba, pobalin ...
b) buča, glavica, butica, pisker ...
c) babi, stara mama, oma, nona ...
č) ata, očka, ati, oči ...

Dopolni in pomni.

sopomenki, protipomenki

Kaj so nadpomenke in kaj podpomenke?

- a) Prenosni računalnik, pametni telefon.
b) Tablični računalnik, elektronska tabla, digitalni fotoaparati ...
c) Informacijsko-komunikacijska tehnologija.
- ožji, širši
- a) utežna mera/merska enota
b) oblačilo
c) računsko operacija
č) glasbilo/inštrument
- a) nadpomenka, podpomenke
b) nadpomenka, podpomenka
c) podpomenka, nadpomenka
- smučanje, plavanje, nogomet, golf ...
- (domača) žival, obuvalec, vozilo
- 8.

prijateljica	Sara
vozilo	tovornjak
poklic	električar
pokrajina	Štajerska
celina	Evropa

9.

	vrabec, sinica, sokol
planet	
	opekač, palični mešalnik, mlinček
(geometrijski) lik	
	smreka, macesen, bor

10. a) Nadpomenko rabim, če želim poimenovati skupino besed.
b) Podpomenko rabim, če želim poimenovati posameznega predstavnika skupine.

Razmisli on odgovori.

enopomenka		podpomenka
	več pomenov	širši pomen
npr. matematika		npr. zelenjava – korenje

Dopolni in pomni.

Nadpomenka, Podpomenke

Kaj je besedna družina?

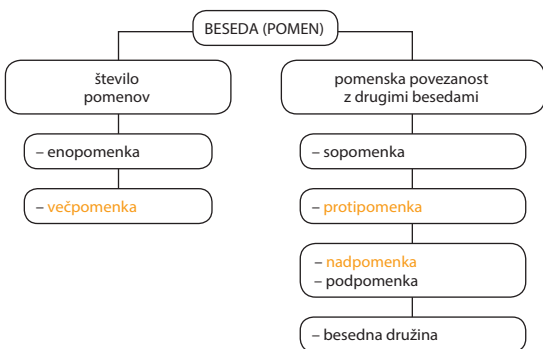
- a) En del imajo enak.
b) Podobne so si po videzu in po pomenu.
-dom-, -pis-
-pis-
- dom-
Povezane so tudi po pomenu. Da.
koren
- a) Da, koren -pis- in pomen.
b) Da, koren -rok- in pomen.
c) Da, koren -knjig- in pomen.
istim

4. b) medenjak, medica, medičina, med, meden – -med-
 c) darilo, nadarjenost, obdaritev, darovanje, darovalec – -dar-
5. a) glava, naglaven, glavniček, zglavje ...
 b) mizarstvo, mizarški, namizen, omizje ...
 c) gledališče, gledališki, gledanje, oglednik ...
 č) govornik, govorica, odgovor, govorjenje ...
6. zdravnik, zdravje, zdravilo, ozdravljen ...
7. Ne. Beseda *lepilo* pomensko ni povezana z ostalimi besedami.
8. a) ledvica
 b) dežurstvo
 c) vozel
- 9.

		hodnik
vodovod	ljudstvo	pohod
vodica	ljudski	prehoden
	-ljud-	-hod-

10. a) nogavica – oblačilo za nogo, nožica – majhna noga, vznožje – del ležišča, kjer so noge
 b) Da.
 c) Da. Imajo isti koren in so povezane tudi po pomenu.
 -nog-
11. a) knjiga, knjigarna, knjižica, knjižnica ...
 b) snežiti, sneženje, snegobran, zasnežen ...

Razmisli in odgovori.

Dopolni in pomni.

koren, -pis-, družino

Kako razlagamo pojme?

2. b) spletna stran
 c) brskalnik
3. b) dokument
 c) poseben računalniški program
4. b) Da je namenjena prikazu na internetu in je sestavljena iz besedila, slik, videoposnetkov.
 c) Da je namenjen ogledovanju spletnih strani.
5. Iz treh.
 nadpomenka
6. a) Atletika
 b) šport
 c) ki obsega hojo, teke, skoke, mete
7. a) Aerobika
 b) Košarka
 c) Rokomet
 č) Nogomet
 Definirani pojem.

8. a) stroj
 b) večji avtomobil
 c) motorno zračno vozilo
 č) oklepno vozilo
 Nadpomenko.
9. a) iz katerega ni pisnih virov.
 b) ki nastanejo zaradi mehanskega in kemičnega delovanja vode v apnencu.
 c) s katero merimo temperaturo.
 č) s katero določamo strani neba.
 Značilnosti definirane pojma.
11. Živinoreja je gospodarska dejavnost, ki se ukvarja z rejo živine.
 Globus je kroglja, ki v pomanjšanem merilu upodablja Zemljo.
 Tiger je velika zver, ki ima rumenkasto ali rdečkasto rjav kožuh s črnimi progami.
 Dež je padavina, ki ima obliko kapelj.

Razmisli in odgovori.

ime (pojma), nadpomenka, značilnosti

Dopolni in pomni.

definicija, nadpomenko, značilnosti

Poglej, kaj vse znaš!

črke, samoglasniki, protipomenke, družina

1. a) Osemnosemdeset.
 b) Med štirimi možnostmi.
 c) 1–2 uri na dan.
 č) Preglednica/tabela in tortni prikaz.
2. c
- 3.

nit	nitka	korenje	makaronček	kolobarjenje
-----	-------	---------	------------	--------------

4. a) Knjiga.
 b) Naravno število.
 c) Pesem.
 č) Snov.
 b) Da je deljivo z dve.
 c) Da je simbol države, organizacije, gibanja.
 č) Da se topi v drugi snovi.
5. a) Atlas
 b) Kolo
 c) Motor
 č) Letalonosilka
6. Npr.

hrast, javor, bukev	božič, novo leto, velika noč	a, e, o
------------------------	---------------------------------	---------

7. (zimski) šport, obrazec, pesnik/književnik
8. a) konec tedna
 b) letalo
 c) tovornjak
 č) zamisel
 d) zaslon
 e) kemični svinčnik
9. Npr. Ker me je bilo strah, sem prižgal lučko. – Marinka je trgala regrat in pihala lučke.
 Čoln je s kljunom zadel ob breg. – Katera ptica ima ukrivljen kljun?
 Mama je na mizo postavila skledo z ocvrtimi miškami.
 – Kazalec na računalniškem zaslonu lahko premakneš s klikom na miško.
 Jeseni odpada list za listom. – V moji knjigi manjka list.

10. a) razmetana
- b) nespoštljivi
- c) gosta
- č) mladosti

Dopisujemo si in obnavljamo

Kako pišemo neuradno pismo?

1. Po elektronski ali navadni pošti, prek prenosnega telefona.
Miška ponazarja hitrost, polž pa počasnost – sporočila po elektronski pošti potujejo hitro, sporočila, poslana po pošti, potujejo počasi.
3. pismo
4. a) Lenart. Po podpisu, desno spodaj.
b) Valentinu. Levo zgoraj – v nagovoru.
c) Ker je Valentin njegov prijatelj.
č) Tika. Ker sta vrstnika, se poznata.
d) Sošolca, sorodnika, znanca ...
5. a) NE
b) DA
c) NE
č) DA
d) DA
6. kraj in datum
nagovor
vsebina
pozdrav
podpis
7.

Črna, 12. 12. 2015
Živijo, Valentin!
Adijo!
8. Kraj in datum loči vejica. Za nagovorom in pozdravom je klicaj.
9. klicaj, veliko, vejico, malo
10. Neuradno. S prejemnikom se poznata, se tikata, napisal je neuradni nagovor in neuradni pozdrav ter se podpisal z imenom.
11. a) Lenart Maček.
b) Valentin Kolar.
c) To je poštna številka Kamnika.
č) Ime in priimek, ulico in hišno številko, poštno številko in pošto.
12. Npr. Izpolnimo določene rubrike: Za – prejemnikov elektronski naslov, zadevo in prostor za vsebino. Kraja in datuma ne pišemo, datum se izpiše sam.

Razmisli in odgovori.

	✓
✓	
	✓
	✓
✓	

Dopolni in pomni.

pismo, datum, podpis, veliko, vejico

Katera določila pred osebnim imenom poznamo?

2. b) Mama Metka.
c) Doktor Zdravko.

3.

	Marko
mama	Metka
doktor	

veliko, lastna imena pišemo z veliko začetnico
malo, občna imena pišemo z malo začetnico

4. Položaj v družbi.
Poklic.

5.

gospod	Jaklič
ravnatelj	Janez Zupančič
doktor	Košir
učiteljica	Leskovar
sošolec	Brane

- a) doktor, učiteljica
- b) gospod, ravnatelj, sošolec
6. a) profesorica, inženir, doktorica
b) brat, sosed, predsednica, minister, direktor
7. g., ga., gdč., prof., ing./inž., s. p., dr.
a) Z malo.
b) Piko.
c) Po določenih pravopisnih pravilih.

8.

gospa	Drenik
prijateljica	Jana
pesnik	Novak
mlinar	Viktor Majdič

9. Na desni ovojnici je treba prvo besedo napisati z veliko začetnico (*Gospod*).

Dopolni in pomni.

poklic, malo, piko

Kako izrazimo voščilo in kako čestitko?

4. voščilo, so izražene dobre želje za prihodnost ob rojstnem dnevu
čestitka, je izraženo priznanje za dosežek
5. a) Blaž in Katarina.
b) Blaževi babici in Katarininemu dediju.
c) Ob babičinem rojstnem dnevu in dedijevem dosežku v športu.
č) Vse najboljše in torto s svečkami.
d) Za zmago v slalomu in veleslalomu.
e) Tikal. Ker sta sorodnika, se poznata.
6. tikata, imenom, neuradni, stricu, prijatelju
7. pomesti z nasprotniki – odločno premagati
legenda – kdor zaradi nenavadnih lastnosti vzbuja občudovanje
to ni mačji kašelj – to ni majhna, nepomembna stvar

9. a) Voščilo. Izražene so dobre želje za prihodnost.
 b) Čestitka. Izraženo je priznanje ob dosežku, tj. rojstvu otroka.
 c) Čestitamo.
 č) Ravnatelju in učiteljici.
 d) Da bi učenec izrazil dobre želje za prihodnost, učenci in starši pa čestitali ob rojstvu otroka.
10. a) Ker sta besedili C in Č uradni, besedili A in B pa neuradni.
 b) Vikali. Sta uradni osebi.
 c) Z imenom in s priimkom.
- 11.

Tolmin, 5. 12. 2015	Kranj, 1. 2. 2015
Draga babi!	Dragi dedi Jože,
Tvoj Blaž	Tvoja Katarina

Kobarid, december 2015	Črnomelj, 3. 12. 2015
Spoštovani gospod ravnatelj!	Spoštovana gospa učiteljica,
Učenec Miran Flerin	Vaši učenci iz 5. a s starši

12. neuradno, uradno, uradnim, vikam, imenom in s priimkom
 13. klicaj, veliko, malo, vejica
 14. a) Z veliko začetnico.
 b) Posebno spoštovanje do prejemnika.
 15. NEURADNO: Ljuba mami! Zdravo, Uroš! Draga Nina!
 Dragi stric,
 URADNO: Spoštovana gospa Kotnik! Gospod Jovanovič! Spoštovana gospa knjižničarka! Spoštovani gospod učitelj,
 18. Čestitali, saj izrazimo priznanje za dosežek.

Razmisli in odgovori.

☐	☒
☒	☐
☐	☒
☒	☐
☒	☐

Dopolni in pomni.

voščilom, čestitamo, imenom, priimkom

Kaj je obnova?

2. Škofjeloški grb
 Npr. Besedilo govori o tem, zakaj je v škofjeloškem grbu glava zamorca.
3. a) Prvi zemljiški gospod na loškem ozemlju.
 b) V Idrijo.
 c) Zamorec.
 č) Bistroglavec, sluga, rešitelj, služabnik, junak.
 d) Srečala sta medveda.
 e) Knez je prestrašen obstal, zamorec pa je puščico sprožil v medveda.
 f) Iz hvaležnosti, ker mu je rešil življenje.
 g) Ukazal je, naj v grb loških knezov naslikajo glavo zamorca.

4. a) Knez je bil neusmiljen do tlačanov.
 b) Kadar je bil knez v Loki, je prebival na gradu in se sčasoma naučil slovensko.
5. a) darilo
 b) gozd
 c) nameniti se
 č) pameten človek
 d) pripadnik monarhije
 e) priprava za nošenje puščic
6. Pet.
- 7.

1.	O prvem škofjeloškem knezu.	
2.	O nevarnostih v Poljanski dolini.	Pot je bila nevarna, saj je bilo v gozdovih veliko medvedov.
3.	O knezovem in zamorčevem srečanju z medvedom.	Zamorec se je pred odhodom oborožil z lokom in puščicami. Ko sta na poti srečala medveda, je zamorec izstrelil puščico vanj in ga ubil. Tako je rešil svojega gospodarja.
4.	O knezovi hvaležnosti zamorcu.	Iz hvaležnosti se je knez odločil, da bo junaškega zamorca nagradil.
5.	O zamorčevi glavi v škofjeloškem grbu.	

Razmisli in odgovori.

besedilo, bistvene, O čem govori odstavek, Kaj o tem pove

Dopolni in pomni.

Obnova, podatkov

Kaj je podrobna obnova besedila?

1. a) Ker si vsega ne moremo zapomniti in povzemamo vsebino s svojimi besedami.
 b) Obnovim jo.
3. Rokova obnova je daljša od Anine in vsebuje več podrobnosti.
4. b
5. b
6. podrobno, je poleg bistvenih podatkov navedel tudi podrobnosti iz besedila
 strnjeno, je navedla le bistvene podatke iz besedila

9. Npr.

ODST.	O ČEM GOVORI ODSTAVEK?	KAJ O TEM POVE?
1.	O poseljenosti v Alpskih pokrajinah.	Zaradi velike nadmorske višine in nizkih temperatur so redko poseljene. Naselja so v dolinah, v višjih predelih pa najdemo le planinske kočice in živino.
2.	O načinu gradnje hiš v preteklosti.	Hiše so bile kamnite in lesene, z majhnimi okni, strehe zelo strme in krite s skodlami. Značilni so kozolci.
3.	O gospodarski dejavnosti nekoč.	Preživljali so se z živinorejo, gozdarstvom, poljedelstvom. Pomembno je bilo planšarstvo, s katerim so povezane ljudske šege – kravji bal, ovčarski bal.
4.	O gospodarski dejavnosti danes.	Najpomembnejši je turizem: pozimi smučanje, poleti gornišтво, pohodništvo, alpinizem, kolesarjenje ..., razvija se kmečki turizem. Pomembna sta lesna industrija in železarstvo.
5.	O prometu.	Zaradi visokih in strmih gora so Alpske pokrajine težko prehodne. Danes so pomembne prometne poti predori in viadukti.

Razmisli in odgovori.

☐	☒
☒	☐
☒	☐
☐	☒
☐	☒
☒	☐

Dopolni in pomni.
podrobno, podatke

Kaj je strnjena obnova besedila?

4. č
6. Po smislu. Primerja ga s količino vode v Blejskem jezeru.
7. a) V kopalnici.
b) Ker pustijo teči vodo, medtem ko si umivajo zobe.
c) S krajšim časom prhanja ter tako, da vodo prestrežemo v vedro in jo uporabimo za zalivanje vrta.
č) Vodo, kis, limonin sok in sodo bikarbono.
8. Npr. Varčevanje v gospodinjstvu, v kopalnici med umivanjem zob in prhanjem, na vrtu ipd.
9. Po obsegu in po tem, koliko podrobnosti vsebuje.

10. Štirje odstavki.

		Poraba vode je velika, zlasti v kopalnici in kuhinji, veliko jo porabimo za pranje perila in avtomobilov, na vrtu, za polnjenje bazenov.
2.	O porabi vode med umivanjem zob.	Med umivanjem zob varčujemo tako, da si vodo nalijemo v kozarec in zapremo pipo.
3.	O porabi vode med prhanjem.	Prhamo se lahko krajši čas in z manj toplo vodo. Vodo prestrežemo v vedro in z njo zalijemo vrt.
4.	O škodljivih čistilih in uporabi naravnih čistil.	Čistila vsebujejo kemikalije, ki škodujejo našemu zdravju in okolju. Bolje je uporabljati naravna čistila.

Dopolni in pomni.
strnjeni, bistvene, obnovo

Čemu so namenjeni odstavki?

3. a
4. Pet.
a) NE
b) DA
c) DA
č) NE
d) DA
5. Npr. Odstavek je krajši, vsebinsko zaključen del besedila, ki ga napišemo v novi vrsti. Besedilo z odstavki je lažje brati in ga hitreje razumemo.
6. Npr. 1. Svetovno taborniško gibanje
2. Začetki taborništva v Veliki Britaniji
3. Gozdovniki v Severni Ameriki
4. Gozdovniki in skavti v Sloveniji
5. Mednarodna srečanja tabornikov
- 7.

Dopolni in pomni.
odstavek, novi

Kako beremo strokovno besedilo?

2. a) En gozd, številne koristi
b) O gozdu in njegovih koristih.
č) V reviji National Geographic Junior, aprila 2011.
d) Matjaž Mastnak.
3. a) Napisan je z drugačnim tiskom. Da bi bralca seznanil, o čem govori besedilo.
b) S poudarjenim tiskom. Da je besedilo preglednejše.
c) Npr. Da. Vsak podnaslov predstavi tisto korist gozda, ki je omenjena v njem.
č) Fotografije. Da si bralec lažje predstavlja vsebino.
4. surovina – neobdelana snov v naravnem stanju, namenjena za predelavo
tram – štirikotno obtesano ali obžagano deblo zajetje – kraj, kjer se umetno zajezi izvir zaradi izkoriščanja vode
hudournik – gorski potok z zelo velikim padcem
pobočje – nagnjen svet med vznožjem in vrhom hriba
5. b, a, b
7. O koristih gozda.
8. a) Da. Vsak odstavek v besedilu predstavi eno korist gozda.
b) Da.
c) Bralcem revije National Geographic Junior.
č) Da bi se bralci začeli zavedati pomena gozdov in njihovih bogastev.
9. Npr.

3.	O gozdnih sadežih.	V gozdu nabiramo borovnice, maline, jagode, gobe in kostanj.
4.		Gozd je življenjski prostor ptic in raznovrstnih živali, na gozdnih tleh živijo mravlje in druge živali, med njimi nevarni klopi.
5.	O pomenu izvirov vode in zraku, ki ga dihamo.	Ob dežju gozdna tla vpijajo vodo, ki jo nato oddajo izvirov zdrave tekoče vode. Drevesa pa izdihajo velike količine kisika, ki ga bitja potrebujejo za življenje.
6.		Gozd je dragocen življenjski prostor živali in rastlin. V njem je vse urejeno tako, da se samo, brez človekove pomoči, obnavlja po naravnih zakonitostih.

12. a, č, d, e
13. a) ✓
c) ✓
č) ✓

14. c

Dopolni in pomni.
naslov, miselne

Kaj so števniki in katere vrste števnikov poznamo?

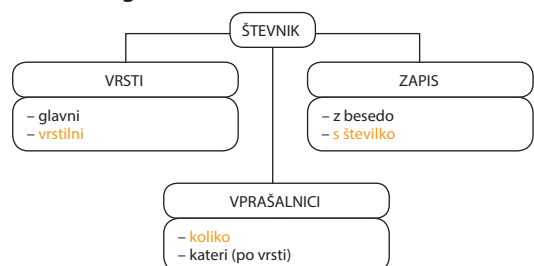
2. O Škocjanskih jamah.
Npr. V Škocjanu Reka ponikne in teče v podzemnem svetu znamenitih Škocjanskih jam. Skoznje vodi turistična pot po labirintu jam z največjim podzemnim kanjonom v Evropi. Znamenita je Martelova dvorana, največja podzemna dvorana v Sloveniji.
 4. b) 6 km.
c) 120 m.
č) 60 m.
d) 100 m.
e) 300 m.
f) Drugi.
 5. Število.
števila, števniki
 - 6.
pet	peti
trideset	stoti
dve	petintrideseti
sto	drugi
petintrideset	trideseti
7. koliko, kateri, količino, uvrstitev
 8. **tremi, sto petdeset, petdesetih, šest, sto, 120, 60, 30, 100, 300, 89, 146, eno, prvi, drugi**
 9. a) Z glavnim števnikom. Po njem je deček vprašal z vprašalnico *koliko* in poimenuje količino.
b) Z vrstilnim števnikom. Po njem je deček vprašal z vprašalnico *katerega* in poimenuje uvrstitev.

Dopolni in pomni.
koliko

Kako pišemo števnike?

1. GLAVNI ŠTEVNIKI, VRSTILNI ŠTEVNIKI
 2. a) Z besedami in s številkami.
b) Skupaj.
c) Dvesto.
č) Skupaj.
d) Za njim je pika.
 3. a) 50
b) 11., 19., 14
50, 14
11., 19.
- a) S številko.
 - b) Glavne.
 - c) S piko.

Razmisli on odgovori.

Dopolni in pomni.

besedo, številko, skupaj, števnike, piko

Kako pišemo večbesedna zemljepisna lastna imena?

- Z veliko, ker so to zemljepisna lastna imena.
- Govori o Sloveniji.
 - Leži med Panonsko nižino in Jadranskim morjem.
 - Sestavljajo jih Julijske Alpe, Kamniško-Savinjske Alpe in Karavanke.
 - To so Triglav, Grintovec in Stol.
 - Znana je Kranjska Gora.
 - To so Robanov kot, Matkov kot in Logarska dolina.
 - Omenjena je še Olševa.
- država
 - jezero
 - dolina
 - dolina
 - kotlina
 - kraj
 - gora
 - reka
 - morje
 - planet

5.

Kranjska Gora	Dinarsko gorovje
Slovenska Bistrica	Blejsko jezero
Ilirska Bistrica	Cerkniško jezero
Polhov Gradec	Panonska kotlina

Večbesedna lastna imena. Sestavljena so iz več besed. veliko, malo

- Višnja Gora, Slovenske Konjice, Bohinjska Bistrica, Most na Soči, Lovrenc na Pohorju, Lukovica pri Brezovici, Središče ob Dravi na, ob
- malo
- Jadransko morje, Goteniški Snežnik, Tržaški zaliv, Julijske Alpe, Zadnja Trenta, Matkov kot, Sava Bohinjka malo, veliko
- Mestni trg
 - Mladinska ulica
 - Trg republike
 - Gosposka ulica
 - Trg generala Maistra
- Imena planetov. Ker so zemljepisna lastna imena.
- Jesenice
 - Tolmin
 - Koper
 - Škofja Loka
 - Krško
 - Kranjska Gora
- R, V, L
 - S, K, Š
 - K, u, C
 - S, M, V, Z, M, J, S, U, N
 - K, t, L

13.

Postojna	Drava	Triglav	Postojnska jama
Gorenja vas	Soča	Nanos	Snežna jama
Murska Sobota	Jadransko morje	Pohorje	Škocjanske jame
Begunje pri Cerknici	Krka	Mala planina	Županova jama

14. Nova gorica, Postojnska Jama

Npr. V večbesednem krajevnem lastnem imenu pišemo neprvo besedo z veliko začetnico.

V večbesednem nekrajevnem lastnem imenu pišemo neprvo besedo z malo začetnico.

Dopolni in pomni.

veliko, veliko, veliko, malo, malo, malo

Kako pišemo večbesedna stvarna lastna imena?

1.

Tine	Donava	Družba smo mi
Dornik	Belgija	Dnevnik
Slovenec	Jesenice	Zdravljica
Lisko	Bohinjsko jezero	Mehurčki

2. Stvarni lastni imeni.

3. (ODA RADOSTI) (POVODNI MOŽ) (PIL)

(MALA MORSKA DEKLICA) (RADOVEDNIH PET)

Oda radosti, Povodni mož, Pil, Mala morska deklica, Radovednih pet

- knjiga Košarkar naj bo, trgovina Nama, film Gremo mi po svoje, revija Presek, popevka Poletna noč, gledališče MGL občna, lastna
- zemljepisno lastno ime
 - stvarno lastno ime
 - lastno ime bitja
- Npr. Snežna kraljica
 - Npr. V kraljestvu Zlatoroga
 - Npr. Ciciban
 - Npr. Cvilimožek
 - Npr. Mercator
 - Npr. Ribič Pepe
- Stvarna lastna imena. Prva beseda je napisana z veliko začetnico, neprve pa po določenih pravilih.
- Po smislu. stvarna, veliko
- Kekec nad samotnim breznom
 - Mišek Miško in Belamiška
 - Kako je Oskar postal detektiv
 - Koča strica Toma
 - Čudežna bolha Megi in bernardinec Karli

Razmisli in odgovori.

✓	
	✓
✓	
	✓
✓	
✓	
	✓

Dopolni in pomni.

knjig, revij, televizijskih, veliko, veliko, malo

Poglej, kaj vse znaš!

pismo, čestitko, lastna, stvarna

- hlod
 - kostanj
 - sadež
 - dež
 - odkriti
 - september
 - mravljišče
 - zemlja
 - tovornjak
 - življenje
 - njiva
 - ljudje
- Kdo v gozdu nabira gobe?
 - Kaj imajo gozdna tla?
 - Kako morajo lastniki gozdov gospodariti z gozdom?
 - Kdaj je Slovenijo prekrival gozd?
 - Katero drevje kljubuje visokim vodam z neverjetno močjo?
- Gozdovi
 - gozdove
 - gozdov
 - gozda/gozdov
- Moja mama je svoje otroštvo preživela v Beli krajini.
 - Na Primorskem je pihala močna burja.
 - V bližini Ljubljane je Ljubljansko barje, ki ga cenimo kot enkratno kulturno krajino.
 - Pri kažipotu pred Polhovim Gradcem zaviješ levo.
- Ker so napisana stvarna lastna imena. Neprve besede pa pišemo z veliko začetnico, če so same lastno ime (npr. *Zofka, Pepe*) oz. z malo začetnico, če so občno ime (npr. *vojak, klobukom*).
- P, k
 - N, g, P
 - P, k, K
-

risanka	Gospodič Jakob
film	Ko pomaranče dozori
nanizanka	Skriti kotički sveta
nadaljevanka	Trpljenje mladega Igorja
dokumentarni film	Skrivnost Yucatana
dnevnik	Infodrom

- Tibor stanuje v Cankarjevi ulici, Maša pa na Cesti Cirila Košmana v Ljubljani.
 - Starši so mi za uspešno delo v šoli kupili knjigo Leopolda Suhodolčana Naočnik in Očalnik.
 - Moj mlajši brat je že tri leta naročen na revijo Ciciban.
 - Babica rada bere revijo Obrazi.
- Beseda *reka* (z malo začetnico) je občno ime, *Reka* (z veliko začetnico) je ime reke, torej lastno ime.
- 5./peti, 4./četrti
 - Npr. 24 /štiriindvajset, 11/enajst deklic, 13/trinajst dečkov
- 5.
 - 13
 - 19
 - 38.
 - 100.
 - 7.
- sedem
 - deveti
 - triindvajseti
 - štiriinšestdeset
 - sedemnajst
 - štiriinsedemdeseti
- Vrhanje vetra v drevesnih krošnjah, svež zrak, poln vonjav, ptičje petje, prijeten hlad v senci, ki jo oživljajo sončni zajčki po šelestečem listju, take in podobne vtise povezujemo z gozdom. In takšni so še vedno naši gozdovi, ki nas vabijo po naporih vsakdanjega življenja k sprostitvi in počitku.